

МІЖГАЛУЗЕВІ ЗВ'ЯЗКИ ВИКОНАВЧОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Сергієнко Н. А.,

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри публічного та приватного права

Київського університету імені Бориса Грінченка

ORCID ID: 0000-0002-6681-5961

Статтю присвячено аналізу міжгалузевих зв'язків виконавчого права України та цивільного права України. За основу теоретичного та методологічного підґрунтя наукового дослідження міжгалузевих зв'язків виконавчого права України та цивільного права України взято класифікацію форм міжгалузевих зв'язків, запропоновану М.Ю. Челишевим. І хоча цей учений-юрист вивчав міжгалузеві зв'язки цивільного права, з огляду на предмет його наукового дослідження, його класифікація видається універсальною та досить ґрунтовною, такою, що може застосовуватись наскрізно для різного роду юридичних досліджень. У статті розкриваються міжгалузеві зв'язки виконавчого права України та цивільного права України через такі напрями, як: 1) міжгалузєва взаємодія виконавчого права України та цивільного права України (вона проявляється в застосуванні у виконавчому праві понять та конструкцій цивільного права). Як приклад понять та конструкцій цивільного права, що застосовуються у виконавчому праві, можна навести поняття договору; 2) міжгалузєвий взаємний вплив виконавчого права та цивільного права (він проявляється у взаємному впливі утворень виконавчого права та цивільного права, а саме його норм, інститутів. Яскравим прикладом такого взаємного впливу є правовий статус окремих видів майна в контексті звернення на нього стягнення – на окремі види майна, які не обмежені в цивільному обороті, у виконавчому провадженні стягнення бути звернено не може); 3) міжгалузєве правове та колізійне регулювання (воно простежується у прямих чи опосередкованих відсилках у нормах законодавства про виконавче провадження до норм цивільного законодавства і навпаки. Як приклад тут можна навести пряму відсилку до статті 28 Цивільного кодексу України в абзаці 5 пункту 2 розділу III Інструкції з організації примусового виконання рішень, яка затверджена наказом Міністерства юстиції України від 2 квітня 2012 року № 512/5).

Ключові слова: міжгалузєві зв'язки, виконавче право, цивільне право, примусове виконання рішень, звернення стягнення, виконавче провадження.

Постановка проблеми. Виконавче законодавство, тобто законодавство, яким регулюються організація та здійснення примусового виконання рішень, є складним та різномірним: містить значну кількість норм права різної галузевої належності. Для ефективного й адекватного правового регулювання примусового виконання рішень в Україні варто брати до уваги міжгалузєві зв'язки виконавчого права України. Проблематика примусового виконання рішень та правового регулювання цієї сфери розглядалась у наукових працях значної кількості вчених-юристів, наприклад, С.Я. Фурси, С.В. Щербак, А.М. Авторгова, О.С. Снідевича, П.В. Макушева, О.О. Чумака. Проте тематика міжгалузєвих зв'язків виконавчого права й інших галузей права України, зокрема і цивільного права, залишається малодослідженою. Хоча, як видається, саме у зрізі міжгалузєвої взаємодії яскраво простежується наявність / відсутність комплексності та цілісності у правовому регулюванні відповідної сфери суспільних відносин.

Мета статті полягає у визначенні та розкритті основних напрямів взаємодії виконавчого права України та цивільного права України.

Виклад основного матеріалу. Як видається, найбільш ґрунтовну, але водночас просту та зрозумілу класифікацію форм міжгалузєвих зв'язків запропонував М.Ю. Челишев (у його праці йдеться саме про міжгалузєві зв'язки цивільного права з огляду на предмет його наукового дослідження): 1) міжгалузєва взаємодія (взаємний динамічний зв'язок цивільного права й інших галузей); 2) міжгалузєвий взаємний вплив (вплив одне на одного різних, таких, що перетинаються, правових утворень); 3) міжгалузєве правове регулювання (процес упорядкування відносин за допомогою різногалузєвих засобів, у рамках якого цивілістичні інструменти поєднуються з іншими галузєвими інструментами приватного та публічного права); 4) колізійне регулювання (звід правил, які узгоджують дію норм

цивільного права й інших правових утворень) [1, с. 60–62]. Варто погодитись із Л.Т. Бакуліною, хоча узагальнення М.Ю. Челишева і зроблені на матеріалі цивільного права, по суті вони мають фундаментальне та загальнотеоретичне значення [2, с. 222–223]. Отже, міжгалузеві зв'язки виконавчого права України та цивільного права України пропонується розглянути за структурою, запропонованою М.Ю. Челишевим.

О.В. Лунева досліджувала міжгалузеві зв'язки цивільного та природоресурсного права у сфері майнових відносин і зазначає, що міжгалузєва взаємодія в області майнових відносин, об'єктами яких виступають земельні ділянки в особливо охоронюваних природних територіях, проявляється в застосовуваних цивільно-правових поняттях, категоріях і конструкціях (договір, відшкодування шкоди, екологічне страхування тощо) [3, с. 133]. Отже, зазначена вчена-юрист міжгалузєву взаємодію розглядає крізь призму спільності використовуваних понять, категорій, конструкцій. У такому ракурсі варто констатувати, що у виконавчому праві використовуються ціла низка понять та конструкцій різних галузей права, зокрема і цивільного права (міжгалузєва взаємодія). І це стосується як організації, так і здійснення примусового виконання рішень. Наприклад, приписи ст. 24 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» передбачають, що приватний виконавець зобов'язаний до початку здійснення діяльності застрахувати свою цивільно-правову відповідальність перед третіми особами, а також умови щодо строку укладення такого договору, мінімальний розмір страхової суми. Обов'язок страхування цивільно-правової відповідальності приватного виконавця також є істотним аспектом, що відрізняє правовий статус останнього від правового статусу державного виконавця, за якого відповідальність фактично несе держава [4, с. 31]. Проте поняття договору, договору страхування є поняттями цивільного права, цивільно-правовою є конструкція договірних правовідносин у сфері страхування. З огляду на вказане, постає питання про застосування у виконавчому праві в цьому контексті свободи договору, адже цивілістичний аспект договору нікуди не зникає, а відповідно до приписів п. п. 3 ч. 1 ст. 3 Цивільного кодексу (далі – ЦК) України, свобода договору є однією із засад цивільного законодавства, з іншого ж боку, наведені приписи Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» передбачають обов'язок приватного виконавця укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності перед третіми особами перед початком здійснення своєї діяльності. Принцип свободи договору передбачає, як це закріплено у ст. 627 ЦК України, що сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагентів та визначенні умов договору, застосуванні до контрагента заходів цивільно-правової відповідальності [5, с. 15]. Однак свобода договору не є безмежною, вона існує в рамках чинних нормативно-правових актів, звичаїв ділового обороту, а дії сторін мають ґрунтуватися на засадах розумності, добросовісності та справедливості [6, с. 154]. На те, що свобода договору не є безмежною, звертає увагу С.С. Немченко і зазначає, що головним правовим засобом обмеження договірної свободи є імперативні норми, які діють навіть проти волі сторін, отже, виключають їхню автономію у вирішенні того чи іншого питання, винятком із загального принципу свободи договору є випадки, коли: 1) укладення договору є обов'язковим; 2) укладення договору певного типу може бути заборонено тим або іншим суб'єктам, що впливає зазвичай із природи діяльності, що оформляється відповідними договорами; 3) будь-яка зі сторін договору позбавлена можливості брати участь у формуванні його умов. Можливість винятків із принципу свободи договору викликана необхідністю захисту державою суспільних інтересів, прав споживачів, особливо в тих сферах економіки, які віднесені до природних монополій або в яких можливе порушення меж здійснення цивільних прав особами, які мають на ринку панівне становище [7, с. 102–103]. Отже, вимога закону про обов'язковість укладення приватним виконавцем договору страхування цивільно-правової відповідальності перед третіми особами перед початком його діяльності не має сприйматись як супротивність свободі договору, а є виявом захисту з боку держави прав та інтересів осіб, на випадок їх можливого порушення з боку приватного виконавця. Реквізити договору страхування цивільно-правової відповідальності приватного виконавця, строк дії договору, відомості про страховика та страхову суму містяться в Єдиному реєстрі приватних виконавців, доступ до інформації якого здійснюється цілодобово і без обмежень на офіційному вебсайті Міністерства юстиції України із забезпеченням можливості пошуку, перегляду, копіювання та роздрукування інформації (див. Порядок формування і ведення Єдиного реєстру приватних виконавців України [8]). Контекст обов'язковості укладення певних видів договорів приватним виконавцем простежується й у приписах ч. 2 ст. 32 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»: приватний виконавець для здійснення діяльності зобов'язаний відкрити в державному банку окремі рахунки для: 1) обліку депозитних сум і зарахування стягнутих із боржників коштів у національній та іноземній валютах та їх виплати стягувачам; 2) зарахування коштів виконавчого провадження; 3) зарахування винагороди. Водночас загальні засади укладення, виконання, припинення договорів банківського вкладу є сферою регулювання цивільного права.

Конструкції договірної права як інструменти цивільного права можна віднайти і під час здійснення примусового виконання рішень. Наприклад, за загальним правилом реалізація арештованого майна здійснюється шляхом електронних торгів або за фіксованою ціною (див. ч. 1 ст. 61 Закону України «Про виконавче провадження»). Електронні торги – продаж майна за допомогою функціоналу центральної бази даних системи електронних торгів, за яким його власником стає учасник, який під час торгів запропонував за нього найвищу ціну; торги за фіксованою ціною – спосіб реалізації арештованого майна за ціною, що фіксується на період реалізації, який не передбачає її підвищення під час торгів, за яким покупцем стає особа, що перша за інших надіслала заявку в електронній формі через особистий кабінет та негайно (не пізніше ніж протягом 15 хвилин) сплатила на рахунок організатора суму (ціну лота), визначену в інформаційному повідомленні, у безготівковій формі з використанням електронних платіжних систем [9]. Варто також брати до уваги, що відчуження майна із прилюдних торгів за своєю правовою природою належить до угод купівлі-продажу, така угода може визнаватися недійсною на підставі норм цивільного законодавства про недійсність правочину за ст. ст. 203, 215 ЦК України [10]. Такий висновок непоодиноким у судовій практиці. Наприклад, Господарський суд Донецької області в ухвалі від 8 лютого 2019 р. у справі № 5006/5/806/2012 зазначив, що, виходячи з аналізу правової природи процедури реалізації майна на прилюдних торгах, що полягає у продажу майна, тобто в забезпеченні переходу права власності на майно боржника до покупця – учасника прилюдних торгів, та враховуючи особливості, передбачені законодавством щодо проведення прилюдних торгів, складання за результатами їх проведення акта про проведення прилюдних торгів є оформленням договірних відносин купівлі-продажу майна на публічних торгах, отже, є правочином. Торги є спеціальною процедурою, за допомогою якої укладається договір. Договір є результатом, а торги – засобом його досягнення. Отже, відчуження майна із прилюдних торгів належить до угод купівлі-продажу, така угода може визнаватися недійсною в судовому порядку з підстав недодержання в момент її вчинення вимог, встановлених ч. ч. 1–3 та 6 ст. 203 ЦК України (ч. 1 ст. 215 ЦК України). Тому, з урахуванням того, що реалізація майна боржника шляхом проведення електронних торгів належить до угод купівлі-продажу, оскарження проведення таких торгів та їхніх результатів повинно здійснюватися у порядку, передбаченому законодавством для визнання недійсними угод [11]. Господарський суд Одеської області в ухвалі від 15 червня 2018 р. у справі № 916/1149/18 дійшов висновку, що, виходячи з аналізу правової природи процедури реалізації майна на прилюдних торгах, що полягає у продажу майна, тобто в забезпеченні переходу права власності на майно боржника, на яке звернено стягнення, до покупця – учасника прилюдних торгів, та враховуючи особливості, передбачені законодавством щодо проведення прилюдних торгів, складання за результатами їх проведення акта про проведення прилюдних торгів є оформленням договірних відносин купівлі-продажу майна на публічних торгах, отже, є правочином. Торги є спеціальною процедурою, за допомогою якої укладається договір. Договір є результатом, а торги – засобом його досягнення. Зазначене узгоджується із практикою Верховного Суду України (постанова від 23 вересня 2014 р. у справі № 3–112гс14, постанова від 24 жовтня 2012 р. у справі № 6–116цс12) [12]. Наведене наочно демонструє застосування цивільно-правових конструкцій (у даному разі щодо договорів, правочинів, права власності) під час здійснення примусового виконання рішень.

У разі здійснення примусового виконання рішення можливе застосування елементів інститутів права власності та зобов'язального права, що традиційно відносять до цивільного права. Зокрема, приписи ст. 61 Закону України «Про виконавче провадження» передбачають, що нереалізоване на третіх електронних торгах майно може бути передано стягувачу (крім майна, конфіскованого за рішенням суду). Про передачу майна стягувачу в рахунок погашення боргу виконавець вносить постанову. За фактом такої передачі виконавець складає акт. Постанова й акт є підставами для подальшого оформлення стягувачем права власності на таке майно. Тобто йдеться про набуття стягувачем права власності. Право власності, як і будь-яке інше суб'єктивне право, виникає за наявності певних юридичних фактів і конкретних життєвих обставин [5, с. 548]. Ідеться про непродаж майна із третіх електронних торгів, виявлення бажання стягувачем залишити таке майно за собою, учинення виконавцем дій щодо передачі такого майна та її фіксування, подальше вчинення стягувачем дій з оформлення права власності на таке майно. Тут наявне корелювання із приписами ч. 1 ст. 328 ЦК України щодо того, що право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема із правочинів. У результаті проведеного аналізу наведеного Н.В. Воронина резюмує, що, крім вказаних підстав набуття права власності у гл. 24, у різних статтях, можливі інші способи набуття права власності, головне, щоб вони відповідали головному критерію, указаному у процитованій статті, – не заборонені законом [13, с. 180]. Проте не варто забувати, що ні постанова виконавця, ні відповідний акт не є правочинами, отже, йдеться про набуття права власності з підстави, не забороненої законом. У даному контексті цікавою є позиція Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової

палати Касаційного цивільного суду, викладена в його постанові у справі № 206/2421/16-ц від 3 липня 2019 р.: процедура передачі державним виконавцем стягувачу нереалізованого на прилюдних торгах арештованого майна боржника в рахунок погашення його боргу оформлюється шляхом ухвалення державним виконавцем постанови та складення акта про передачу майна стягувачу, які можуть вважатися юридичними фактами, що є законними підставами для виникнення цивільних прав та обов'язків (п. 4 ч. 2 ст. 11 ЦК України). Однак за своєю правовою природою така процедура разом із відповідними постановою й актом державного виконавця не може бути ототожнена із процедурою відчуження майна із прилюдних торгів тільки тому, що за результатами проведення прилюдних торгів державний виконавець також складає акт. Передача державним виконавцем стягувачу нереалізованого на прилюдних торгах арештованого майна в рахунок погашення боргу, постановою, ухваленою державним виконавцем у результаті цієї процедури, та складений державним виконавцем акт про передачу майна стягувачу не можуть визнаватися недійсними на підставі норм цивільного законодавства про недійсність правочину за ст. ст. 203, 215 ЦК України [10]. Справді, тут варто розрізнити два елементи: 1) набуття права власності на майно на підставі правочину, укладеного на електронних торгах (право власності набуває саме особа, яка придбала таке майно, підставою для набуття права власності є вчинення правочину купівлі-продажу); 2) набуття стягувачем права власності на майно, що не було реалізовано на електронних торгах, шляхом передачі йому такого майна в рахунок погашення боргу (право власності набуває саме стягувач, підставою для набуття права власності є вчинення дій стягувачем та виконавцем). Також варто звернути увагу на кореспондування передачі нереалізованого майна стягувачу в рахунок погашення боргу та юридичної долі зобов'язання боржника. Приписи ст. 39 Закону України «Про виконавче провадження» не передбачають, що передача нереалізованого майна стягувачу в рахунок погашення боргу є підставою для закінчення виконавчого провадження; хоча у приписах наведеної статті є така підстава для закінчення виконавчого провадження, як фактичне виконання в повному обсязі рішення згідно з виконавчим документом. Тож доцільно поставити питання про те, чи вважатиметься передача стягувачу нереалізованого майна в рахунок погашення боргу фактичним виконанням рішення. На заперечення цієї тези можна навести міркування, що в пп. 9 ч. 1 ст. 39 Закону України «Про виконавче провадження» ідеться про фактичне виконання в повному обсязі рішення згідно з виконавчим документом. Тобто має бути фактично виконано те, що передбачає виконавчий документ (наприклад, стягнення коштів), виняток міг би бути хіба що якби мала місце зміна способу виконання. Крім того, приписи ст. 598 ЦК України передбачають, що зобов'язання припиняється частково або в повному обсязі на підставах, встановлених договором або законом. Проте жодним законом ні прямо, ні опосередковано не передбачено, що передача стягувачу нереалізованого майна в рахунок погашення боргу припиняє зобов'язання боржника перед стягувачем, передбачене виконавчим документом. І тут не може йтися про передання відступного як підстави для припинення зобов'язання, оскільки строк передання відступного може бути встановлено тільки до настання строку виконання основного зобов'язання; порядок передання відступного не може включати в будь-якій формі дії боржника з передання всього або частини після настання строку виконання основного зобов'язання [6, с. 120].

На користь обґрунтування того, що передача стягувачу нереалізованого майна в рахунок погашення боргу є фактичним виконанням рішення (отже, тут ідеться про виконання зобов'язання як підставу для його припинення), можна зазначити таке. За своїм змістом припинення зобов'язання означає, що з відповідного моменту боржник не є боржником, а кредитор – кредитором. І будь-які вимоги, які кредитор раніше міг заявити боржникові, виходячи з такого зобов'язання, стають безпідставними. Це має місце тоді, коли мету зобов'язання досягнуто (наприклад, виконана належним чином робота підрядником була передана замовникові за певну винагороду). Це може мати місце також і тоді, коли за деяких обставин ета зобов'язання досягнута не була (наприклад, у разі неможливості виконання) [14, с. 31]. У цьому контексті варто підкреслити, що для отримання нереалізованого майна стягувач має виявити бажання щодо цього, а якщо вартість нереалізованого майна перевищує суму боргу, яка підлягає стягненню за виконавчим документом, то ще і внести різницю на рахунок органу ДВС / приватного виконавця. Так стягувач демонструє свою згоду отримати задоволення своїх вимог таким способом, нехай навіть і наявна розбіжність у способі порівняно із приписами виконавчого документа, тобто таке виконання зобов'язання на свою користь стягувач вважає належним. У цьому контексті слушно видається пропонування М.В. Каплюк теза, сформована під час дослідження тематики змісту та підстав припинення господарських зобов'язань: вихідною в даному визначенні (*ішлося про визначення поняття «припинення зобов'язання» – курсив мій – Н. С.*) є ідея про відпадиння не будь-якого правового зв'язку, а того, що стосується первісно встановлених прав та обов'язків суб'єктів господарювання, яке, у свою чергу, може піддаватися змінам і трансформаціям [15, с. 368]. Отже, якщо стягувач отримав нереалізоване на електронних торгах майно в рахунок погашення боргу, якщо вартість нереалізованого майна не перевищує суму боргу, яка підлягає стягненню за виконавчим

документом, а дорівнює їй, або якщо сума такого перевищення була внесена стягувачем на рахунок органу ДВС / приватного виконавця, то це є підставою для закінчення виконавчого провадження за пп. 9 ч. 1 ст. 39 Закону України «Про виконавче провадження».

Міжгалузевий взаємний вплив виконавчого права та цивільного права проявляється у взаємному впливі утворень виконавчого права та цивільного права, зокрема його норм та інститутів. Наведене можна простежити щодо правових норм стосовно майна, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами (див. Додаток до Закону України «Про виконавче провадження», яким визначено Перелік майна, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами). У наведеному Переліку зазначені види майна, його кількісні показники, що належить боржникові – фізичній особі на праві власності або є його часткою у спільній власності, що необхідні для боржника, членів його сім'ї та осіб, які перебувають на його утриманні, на які не може бути звернено стягнення за виконавчими документами. Водночас нормами ЦК України передбачені загальні положення про об'єкти цивільних прав, їхню оборотоздатність (гл. 12 розд. III ЦК України). У юридичній доктрині давно закріпилася позиція щодо різноманітності форм цивільного обороту об'єктів цивільних прав, їх переходу від одних осіб до інших [5, с. 312]. У ст. 178 ЦК України фактично закріплюється давно сформульований у цивільному праві поділ об'єктів цивільних прав за ступенем їхньої оборотоздатності на три види: 1) об'єкти, які вільно обертаються; 2) об'єкти, які обмежені в обороті; 3) об'єкти, які вилучені з обороту [5, с. 313]. У чинному цивільному законодавстві встановлена презумпція вільної оборотоздатності об'єктів цивільних прав, які можуть вільно відчужуватись або переходити від однієї особи до іншої в порядку правонаступництва, спадкування чи іншим способом, якщо вони: а) не вилучені із цивільного обороту; б) обмежені в цивільному обороті; в) є невід'ємними від фізичної чи юридичної особи [16, с. 191–192]. Згідно із ч. 2 ст. 178 ЦК України, види об'єктів цивільних прав, перебування яких у цивільному обороті не допускається (об'єкти, вилучені із цивільного обороту), мають бути прямо встановлені в законі. Види об'єктів цивільних прав, які можуть належати лише певним учасникам обороту або перебування яких у цивільному обороті допускається за спеціальним дозволом (обмежено оборотоздатні об'єкти), встановлюються законом. З огляду на наведене, приписи чинного законодавства щодо оборотоздатності окремих видів цивільних прав, Перелік майна, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами, можна дійти висновку, що майно, зазначене в наведеному Переліку, є вільним в оборотоздатності з погляду приписів ст. 178 ЦК України. Під цивільним оборотом можна розуміти дії, унаслідок яких змінюється носій суб'єктивного права на об'єкти цивільних прав і обов'язків. Цивільний оборот – це насамперед процес, рух, унаслідок якого блага від одного суб'єкта переходять (чи можуть перейти) до іншого в порядку, який регламентують норми чинного законодавства [16, с. 191–192]. Цивільний оборот – це правомірне відчуження або перехід об'єктів цивільного права від однієї особи до іншої. Саме в такому визначенні містяться всі необхідні та достатні ознаки цивільного обороту як правової категорії. Відчуження та перехід вказують на динаміку об'єктів цивільного права, а правомірність – на її юридичне оформлення (на динаміку суб'єктивних прав) [17, с. 12]. Зважаючи на наведене і приписи ст. 658 ЦК України (право продажу товару), не можна однозначно погодитись із тезою, що відносини цивільного обороту побудовані на таких засадах приватного права, як юридична рівність і автономія їхньої волі [16, с. 191], адже згідно зі ст. 658 ЦК України право продажу товару належить власникові товару (тут беззаперечний аспект його волі), крім випадків примусового продажу й інших випадків, установлених законом (а тут уже не йдеться про волевиявлення власника). Примусовий продаж матиме місце тоді, коли майно реалізується незалежно від волі власника. Серед таких випадків і примусова реалізація майна в разі звернення на нього стягнення в порядку виконавчого провадження [5, с. 313]. Отже, якщо загалом у разі примусової реалізації майна у виконавчому провадженні застосовні приписи ст. 658 ЦК України, то щодо визначених видів майна та його кількісних показників, передбачених Переліком майна, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами, їх примусова реалізація неможлива, що не пов'язано з оборотоздатністю такого майна.

Міжгалузеве правове та колізійне регулювання в контексті виконавчого права та цивільного права простежується у прямих чи опосередкованих відсилках у нормах законодавства про виконавче провадження до норм цивільного законодавства і навпаки. Щодо цього можна навести такі приклади. Приписи абз. 5 п. 2 розд. III Інструкції з організації примусового виконання рішень містять відсилку до ч. 1 ст. 28 ЦК України (щодо імені фізичної особи, яка є громадянином України). Приписи ст. 944 ЦК України передбачають, що зберігач не має права без згоди покладаювача користуватися річчю, переданою йому на зберігання, а також передавати її в користування іншій особі. Водночас згідно зі ст. 954 ЦК України передбачають, що положення цієї глави застосовуються до зберігання, яке здійснюється на підставі закону, якщо інше не встановлено законом. Зберігання на підставі закону може виникнути, наприклад, щодо арештованого майна в порядку виконавчого провадження. Необхідно враховувати, що зберігання на підставі закону може супроводжуватись укладенням

договору зберігання між уповноваженою законом особою та відповідним зберігачем [6, с. 587]. Натомість у ч. 2 ст. 58 Закону України «Про виконавче провадження» (а саме до нього маємо відсилання в даному разі) встановлено, що зберігач може користуватися майном, переданим йому на зберігання, якщо проти цього не заперечує стягувач (щодо рухомого майна) або якщо особливості такого майна не призведуть до його знищення чи зменшення цінності внаслідок користування.

Висновки. У підсумку можна узагальнити, що міжгалузеві зв'язки виконавчого права України та цивільного права України можна розглядати кризь: 1) міжгалузеву взаємодію виконавчого права України та цивільного права України, що проявляється в застосуванні у виконавчому праві понять та конструкцій цивільного права (наприклад, договору, договору страхування); 2) міжгалузевий взаємний вплив виконавчого права та цивільного права, що проявляється у взаємному впливі утворень виконавчого права та цивільного права, а саме його норм та інститутів (наприклад, якщо загалом у разі примусової реалізації майна у виконавчому провадженні застосовні приписи ст. 658 ЦК України (право продажу товару), то щодо видів майна та його кількісних показників, передбачених Переліком майна, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами [18], їх примусова реалізація неможлива, і це не пов'язано з оборотоздатністю такого майна; 3) міжгалузеве правове та колізійне регулювання, що простежується у прямих чи опосередкованих відсилках у нормах законодавства про виконавче провадження до норм цивільного законодавства і навпаки (як приклад можна навести абз. 5 п. 2 розд. III Інструкції з організації примусового виконання рішень [19], де міститься пряма відсилка до ч. 1 ст. 28 ЦК України). Перспективними видаються й подальші наукові дослідження з тематики міжгалузевих зв'язків виконавчого права України.

Sergiienko N. Intersectional relations between executive law and civil law of Ukraine

The scientific article is devoted to analyze the intersectional relations between executive law of Ukraine and civil law of Ukraine. The classification of forms of intersectional relations, offered by M.Yu Chelyshev, was taken as the ground of theoretical and methodological base of scientific research the intersectional relations between executive law of Ukraine and civil law of Ukraine. Even though this scientist-lawyer researched the intersectional relations of civil law, grounding on the subject of his scientific researches, his classification is stated as universal and grounded enough and can be used for different legal researches. In the scientific article the intersectional relations between executive law of and civil law of Ukraine are discovered though direction as follows: 1) intersectional interaction between executive law of Ukraine and civil law of Ukraine (it represents by using in executive law definitions and constructions of civil law. As an example of definitions and constructions of civil law, that are used in executive law, can be stated the definition of agreement); 2) intersectional influence between executive law and civil law (it represents by mutual influence of compositions of executive law and civil law, especially norms and institutions. The bright example of that mutual influence is the legal status of some kinds of property on the context of forfeiture the property – some kinds of property are out of forfeiture in the executive process, despite that property are out of turnover restrictions); 4) intersectional legal and collision regulation (it represents by direct and indirect mutual renvois between civil legislation and executive legislation. As an example can be used the direct renvoi to art. 28 of The Civil Code of Ukraine from subpar. 5 par. 2 sec. III of The Instruction of Compulsory Execution Organization, approved by The Ministry of Justice of Ukraine from 02.04.2012 under № 512/5).

Key words: intersectional relations, executive law, civil law, compulsory execution of decisions, forfeiture, executive process.

Література:

1. Чельшев М.Ю. Основы учения о межотраслевых связях гражданского права. Казань, 2008. 206 с.
2. Бакулина Л.Т. Общая теория договорного правового регулирования : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01. Москва, 2019. 440 с.
3. Ленева Е.В. Межотраслевые связи гражданского и природоресурсного права в области имущественных отношений. *Вестник Саратовской государственной юридической академии*. 2014. № 6 (101). С. 132–136.
4. Мальський М.М. Правовий статус приватного виконавця як суб'єкта виконавчого та транснаціонального виконавчого процесу. *Публічне та приватне право*. 2018. № 1. С. 29–34.
5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-х т. / за відповід. ред. О.В. Дзери (кер.авт.кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ : Юрінком-Інтер, 2005. Т. I. 832 с.

6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : у 2-х т. / за відповід. ред. О.В. Дзери (кер.авт.кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. Київ : Юрінком-Інтер, 2005. Т. II. 1088. с.
7. Немченко С.С. Принцип свободи договору – головний принцип договірних відносин у цивільному праві. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 3. С. 101–103.
8. Порядок формування і ведення Єдиного реєстру приватних виконавців України : наказ Міністерства юстиції України від 5 серпня 2016 р. № 2431/5. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1125-16#Text> (дата звернення: 11.11.2020).
9. Порядок реалізації арештованого майна : наказ Міністерства юстиції України від 29 вересня 2016 р. № 2831/5. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1301-16#Text> (дата звернення: 11.11.2020).
10. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду у справі № 206/2421/16-ц від 3 липня 2019 р. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82826609> (дата звернення: 11.11.2020).
11. Ухвала Господарського суду Донецької області в ухвалі від 8 лютого 2019 р. у справі № 5006/5/806/2012. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79686604> (дата звернення: 11.11.2020).
12. Ухвала Господарського суду Одеської області від 15 червня 2018 р. у справі № 916/1149/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74717095> (дата звернення: 11.11.2020).
13. Воронина Н.В. Підстави та способи набуття права власності. *Актуальні проблеми держави і права* : збірник наукових праць. 2010. Вип. 53. С. 179–185.
14. Сенін Ю.Л. Підстави припинення зобов'язань та місце новації серед цих підстав. *Вісник Верховного Суду України*. 2012. № 3 (139). С. 30–35.
15. Каплюк М.В. Зміст господарських зобов'язань та підстави їх припинення. *Держава і право*. Вип. 46. С. 364–370.
16. Скрипник В.Л. Оборотоzdатність об'єктів цивільних прав. *Публічне право*. 2018. № 4 (32). С. 190–197.
17. Сліпченко А.С. Способи та форми цивільного обороту речей : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2019. 18 с.
18. Перелік майна, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами : додаток до Закону України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 р. № 1404–VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19?find=1&text=еколог#Text> (дата звернення: 11.02.2021).
19. Інструкція з організації примусового виконання рішень : наказ Міністерства юстиції України від 2 квітня 2012 р. № 512/5. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12#Text> (дата звернення: 11.02.2021).